

>

Scholtz Gusztáv: Búcsú

1818. szept. 1.
II. Ján. 8.

Az apostolnak ezen szavával búcsúzott el
félszázaddal ez előtt érdemes agg lelkészed,
tőled K. egyházközség. Kevesen vannak, kik e
búcsúbeszédet hallották. Nekem, az akkori
fiatal utódnak e szavak kitörölhetetlenül
vésődtek szívembe, és most, midőn Isten
rendelete szerint magam is elértem életem
azon szakát, melynél az élet Ura alkut nem
tűrő mindenhatóságával szolgáljához ekként
szól: "eddig, és ne tovább!" Keresve sem
találnék alkalmasabb igét, mellyel munkámat
Köztetek befejezzem ennél: "el ne
veszítsétek a jövőben, amit
munkálkodtunk és elértünk a múltban".

Engedjétek meg, hogy a búcsúzás
órájában kifejezésre jutni szokott
érzelmi vonatkozások mellőzésével
egyházunk ezen múltjának történetét
vázoljam előttek rövid vonásokban,
hogy az egyház jelen nemzedéke, Ti, kedves
híveim megértsétek, hogy e múltnak
emléke mennyire

918. szept. 1.

Oltalmaztátok meg magatokat, ne
veszessük el a' mit munkálódtunk,
hanem hogy teljes jutalmat vegyünk.

II. Ján. 8.

Az apostolnak ezen szavával búcsúzott
el félszázaddal ez előtt érdemes agg
lelkészed, tőled K. egyházközség.
Kevesen vannak, kik e búcsúbeszédet
hallották. Nekem, az akkori fiatal
utódnak e szavak kitörölhetetlenül
vésődtek szívembe, és most, midőn
Isten rendelete szerint magam is elértem
életem azon szakát, melynél az élet Ura
alkut nem tűró mindenhatóságával
szolgáljához ekként szól: "eddig, és ne
tovább!" Keresve sem találnék
alkalmasabb igét, mellyel munkámat
Köztetek befejezzem ennél: "el ne
veszítsétek a jövőben, amit
munkálkodtunk és elértünk a múltban".

Engedjétek meg, hogy a búcsúzás
órájában kifejezésre jutni szokott
érzelmi vonatkozások mellőzésével
egyházunk ezen múltjának történetét
vázoljam előttek rövid vonásokban,
hogy az egyház jelen nemzedéke, Ti,
kedves híveim megértsétek, hogy e
múltnak emléke mennyire

Kötelez mindnyájunkat arra, hogy bensősé-
ges lankadatlan hithűséggel és buzgósággal
gél oltalmaznunk magunkat, hogy el ne
vesztjük, mit az apák és elődökünk
kálóttak, hogy helyi gyülekeletünk legyen és
helyi méltóságunk. ^{Jelen oltalmazó} Alttalantok (magyarul) ^{magyarul}
megvalósítást nyerjen egyházunk ősi
jelszava: "ne maradjon elrejtőzve a
hegyen épült város".

Midőn egyházunk múltjáról szólok, nem
tartok tőle, hogy szavaim mosolyt idéznek elő
az ajkakon, mert tudom, hogy hazánk történelmét
ismerő művelt közönségük tisztába van azzal, hogy
ezen egyház múltja a hazai protestantizmus múltja
együttal, ezt neki restelkedve említeni, vagy éppen
szégyenlenni a hazának gyermeke nem fogja,
bármely egyháznak tagja legyen is különben.
Tudjuk, hogy most, hogy evang. egyházunk, ha
nehéz válságok között vallásának szabadságáért
küzdött, ezzel együtt a nemzet, a drága hon
szabadságának zászlaja alatt állott mindenha,
és innen van, hogy e nemzet fiainak legjobbjai
- ha más vallásúak is voltak - szóval, tettel

Kötelez mindnyájunkat arra, hogy bensősé-
ges lankadatlan hithűséggel és buzgósággal
oltalmaznunk magunkat, hogy el ne veszítsük,
mit az apák és elődök munkálódtak, hogy teljes
jutalmunk legyen és teljes mértékben Általantok
Isten oltalma alatt megvalósítást nyerjen
egyházunk ősi jelszava: "ne maradjon elrejtőzve a
hegyen épült város".

Midőn egyházunk múltjáról szólok, nem tartok
tőle, hogy szavaim mosolyt idéznek elő az
ajkakon, mert tudom, hogy hazánk történelmét
ismerő művelt közönségük tisztába van azzal,
hogy ezen egyház múltja a hazai protestantizmus
múltja együttal, ezt neki restelkedve említeni,
vagy éppen szégyenlenni a hazának gyermeke
nem fogja, bármely egyháznak tagja legyen is
különben. Tudjuk, hogy most, hogy evang. egyházunk,
ha nehéz válságok között vallásának szabadságáért
küzdött, ezzel együtt a nemzet, a drága hon
szabadságának zászlaja alatt állott mindenha,
és innen van, hogy e nemzet fiainak legjobbjai
- ha más vallásúak is voltak - szóval, tettel

vagy legalábbis rokonszenvvel kísérték
ezen egyház küzdelmeinek phasisait.
Büszkén utalok arra, hogy a magyar pro-
testantizmus bölcsője Budán ringott,
itt hódított, innen terjedett. Itt állott a
tudománynak, az igaz szabadelvűségnek
erős védbástyája, a Mátyás király
alkotta híres főiskola, s midőn hazánk a
lutheranusokat megégetni rendelő
ismeretes törvény vasbilincsei alatt
állott, innen lövelltek az igazi lelki
szabadság és világosság sugarait
vigasztalólag, biztatólag a lelki sötétség
kétségbe ejtő éjjelibe e védbástya őrei,
tudós tanárai: Grynaeus, Lang,
Winsheim. Itt alkotta meg Kordatus
városi plebános az első prot.
gyülekezetet, itt egyengette a Királynő
udvari papja Henkel egy jobb jövőnek
útjait, itt lakott végre az az áldott nő, II.
Lajos Király hitvese Mária, szíve szerint
az evangelium híve, gyöngéd női kézzel
gyógyítá a sebeket, melyeket a hívek
egyházi életén ütött a könyörtelen
végzet.
Igaz, hogy az ezután következett 200
éves álom - mint mondák - halál sűrű
szemfedéllel

vagy legalábbis rokonszenvvel kísérték
ezen egyház küzdelmeinek phasisait.

Büszkén utalok arra, hogy a magyar
protestantizmus bölcsője Budán ringott,
itt hódított, innen terjedett. Itt állott a
tudománynak, az igaz szabadelvűségnek
erős védbástyája, a Mátyás király
alkotta híres főiskola, s midőn hazánk a
lutheranusokat megégetni rendelő
ismeretes törvény vasbilincsei alatt
állott, innen lövelltek az igazi lelki
szabadság és világosság sugarait
vigasztalólag, biztatólag a lelki sötétség
kétségbe ejtő éjjelibe e védbástya őrei,
tudós tanárai: Grynaeus, Lang,
Winsheim. Itt alkotta meg Kordatus
városi plebános az első prot.
gyülekezetet, itt egyengette a Királynő
udvari papja Henkel egy jobb jövőnek
útjait, itt lakott végre az az áldott nő, II.
Lajos Király hitvese Mária, szíve szerint
az evangelium híve, gyöngéd női kézzel
gyógyítá a sebeket, melyeket a hívek
egyházi életén ütött a könyörtelen
végzet.

Igaz, hogy az ezután következett 200
éves álom - mint mondák - halál sűrű
szemfedéllel

borította a budai evang. hitéletet. Mint a hamu
 alatt lappangó szikra ki-ki villant ugyan
 olykor, elfojtva, eltapostatva nyomban, míg
 II. József, majd II. Lipót alatt uralkodás alatt
 létezett nyugt előtt Pesten, előtt Budán. A
 múlt század 40-es éveiben önállóan megalakult
 a budai evang. egyházunk vallásos ihlettsége,
 a testvéri együvé tartozás érzete és főleg
 a kedves emléke Mária Dorottya főhercegné asszony
 dicső példája, és a áldozatai által megerősítve,
 kezdetben alig 200 lelket számlálva, csakhamar
 2000, majd 4000 és jelenleg 6000 lelket számlálva
 "hegyen épült várossá" lett, mely el nem
 rejtőzhető többé.

És ha visszatekintek egyházunk legközelebbi
 múltjára, elvonul lelki szemem előtt egész
 díszes sora a Ti apáitok és elődeiteknek, kik
 félszázaddal ez előtt engem lelkésznek megválasztottak,
 s szolgálatomat tanácsukkal, segítségükkel, szeretettel
 megkönnyítették, azok a felügyelők, gondnokok,
 presbyterek, s a mi mostani híveink egész szép és
 díszes sora, kik tudásukkal, anyagi segítséggel mindig
 készen állottatok és állanak

borította a budai evang. hitéletet. Mint a hamu
 alatt lappangó szikra ki-ki villant ugyan
 olykor, elfojtva, eltapostatva nyomban, míg
 II. József, majd II. Lipót alatt uralkodás alatt
 létezett nyugt előtt Pesten, előtt Budán. A
 múlt század 40-es éveiben önállóan megalakult
 a budai evang. egyházunk vallásos ihlettsége,
 a testvéri együvé tartozás érzete és főleg
 a kedves emléke Mária Dorottya főhercegné asszony
 dicső példája, és a áldozatai által megerősítve,
 kezdetben alig 200 lelket számlálva, csakhamar
 2000, majd 4000 és jelenleg 6000 lelket számlálva
 "hegyen épült várossá" lett, mely el nem
 rejtőzhető többé.

És ha visszatekintek egyházunk legközelebbi
 múltjára, elvonul lelki szemem előtt egész
 díszes sora a Ti apáitok és elődeiteknek, kik
 félszázaddal ez előtt engem lelkésznek megválasztottak,
 s szolgálatomat tanácsukkal, segítségükkel, szeretettel
 megkönnyítették, azok a felügyelők, gondnokok,
 presbyterek, s a mi mostani híveink egész szép és
 díszes sora, kik tudásukkal, anyagi segítséggel mindig
 készen állottatok és állanak

egyházunk felvirágoztatására, boldognak
vallom magamat, hogy ezen körben, a
Ti kedves körötökben engedte meg az élet
Ura, hogy teljesíthettem szolgálatomat.
És a szolgálat története szól ezen mi
közös munkálkodásunkról, midőn
csendben, szegényesen, egyedül a Jézus
Krisztus nevében, annak szellemében,
annak zászlaja alá csoportosulva, sok
lemondással, nagy takarékossgal és
okos beosztással, nyomasztó
adósságainkat letörlesztve, a régi
dűledező templom, iskola és paplak
helyébe új, czélszerűbb épületeket
emeltünk. Hála és dicsőség a mi kegyes
és hűséges jótevőinknek, annak a Brener
József, Kondikbey ??? János, Ihász
György, Keller Terézia, Hornyánszky
Kálmán, Wehrmann Béla és annak a
száz meg száz másnak, kik kisebb
nagyobb áldozatokban mutatták és
mutatják be Istenhez
való hűségüket és vallásuk iránti
szeretetüket.
Istennek hála, van Isten országáért és
minden jóért lelkesedni képes,
egészséges egyházi életünk ??? , rajtunk
áll K.t, hogy ez a jövőben is
gyümölcsöző, és mindenek előtt
rajtunk áll,

egyházunk felvirágoztatására.
Boldognak vallom magamat, hogy ezen
körben, a Ti kedves körötökben engedte
meg az élet Ura, hogy teljesíthettem
szolgálatomat.

És a szolgálat története szól ezen mi
közös munkálkodásunkról, midőn
csendben, szegényesen, egyedül a Jézus
Krisztus nevében, annak szellemében,
annak zászlaja alá csoportosulva, sok
lemondással, nagy takarékossgal és
okos beosztással, nyomasztó
adósságainkat letörlesztve, a régi
dűledező templom, iskola és paplak
helyébe új, czélszerűbb épületeket
emeltünk. Hála és dicsőség a mi kegyes
és hűséges jótevőinknek, annak a Brener
József, Kondikbey ??? János, Ihász
György, Keller Terézia, Hornyánszky
Kálmán, Wehrmann Béla és annak a
száz meg száz másnak, kik kisebb
nagyobb áldozatokban mutatták és
mutatják be Istenhez
való hűségüket és vallásuk iránti
szeretetüket.

Istennek hála, van Isten országáért és
minden jóért lelkesedni képes,
egészséges egyházi életünk ??? , rajtunk
áll K.t, hogy ez a jövőben is
gyümölcsöző, és mindenek előtt
rajtunk áll,

nőtestvéim, kik ősi idők óta legbuzgóbb
hívei vagyok vallásotoknak, egyházatoknak,
legkitartóbb munkásai minden jótételnek,
sajni és leírásai miatt, kik oly lelkesen
együttműködtek minden jótételben ama Máriával
Jézus lábainál, és ama Márta
szellemében otthon, családi körökben,
és szolgáltok az Úrnak, kiknek az Úr
maga nyitotta meg szíveiteket, mint
egykor Lidiának, kik hittel tette készen
állotok, mint Tábita Joppe városában,
kik családi bánatokban is ide jöttök,
hogy Jézus szavát meghallják: "ne sírj,
én veled vagyok", s kik mindent,
mindent el tudnak az Úrnak mondani, és meg-
nyugasztalva veszik az ő vigasztalását:
"menj el békességgel, a te
hited megtartott tégedet".

És bizalommal fordulok hozzátok, t.
tanító és vallásitanító testvéreim, kiknek
sorában mint iskolai tanító, majd mint
vallásitanító magam is állottam, kiknek
fáradtságos, de végtelenül fontos

Es bizalommal fordulok hozzátok,
1. tanító és vallásitanító testvéreim,
kiknek sorában mint iskolai tanító,
majd mint vallásitanító magam is állottam,
s kiknek fáradtságos, de végtelenül fontos

Mit leped el, szólotta, mintha a hogy én
sem felejték el, Te Szent hajlék,
Te szívedhez nőtt kedves egyház község.
Gyakran jönnek majd az én gondolataim,
és az én imádságaim Te hozzád e helyre,
hol sok és boldog esztendőket éltem,
sok drága lélek őrizője, híve és barátja
lehettem. Örömben bánatban részese
sokaknak. S ha majd végső álmra
hajtom le fáradt fejemet, utolsó
gondolataimban is Hozzád jövök,
kedves egyházam, hogy még egyszer
üdvözöljelek, az Isten veled! Isten
Veled!

Amen

Isten beszédét szólotta, mint a hogy én
sem felejték el, Te Szent hajlék, Te
szívedhez nőtt kedves egyház község.
Gyakran jönnek majd az én gondolataim
és az én imádságaim Te hozzád e helyre,
hol sok és boldog esztendőket éltem,
sok drága lélek őrizője, híve és barátja
lehettem örömben bánatban részese
sokaknak. S ha majd végső álmra
hajtom le fáradt fejemet, utolsó
gondolataimban is Hozzád jövök,
kedves egyházam, hogy még egyszer
üdvözöljelek, az Isten veled! Isten
Veled!

Amen